ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः श्री गुरुभ्यो नमः हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैतिरीय संहिता क्रम पाठः

तृतीय काण्डे - द्वितीय प्रश्नः

Version Notes:

This is now the current Version 1.1 dated August 31, 2022,

- 1. This replaces the earlier version 1.0 dated October 31, 2021
- 2. The corrections found and reported till August 15, 2022 are updated.
- 3. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done whereever applicable.
- 4. Notify your corrections / suggestions etc to our email id vedavms@gmail.com

Earlier Versions

1st Version Number
2nd Version Number
0.0 dated September 21, 2018
1.0 dated October 31, 2021

Table of Contents

3. कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः4
3.2 तृतीय काण्डे द्वितीय प्रञ्नः – पवमानग्राहादीनां व्याख्यानं4
=======================================

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

3.कृष्ण यजुर्वेदीय तैतिरीय संहिता क्रम पाठः

3.2 तृतीय काण्डे द्वितीय प्रश्नः – पवमानग्राहादीनां व्याख्यानं T.S.3.2.1.1 - Kramam

यो वै । वै पवमानानाम । पवमानानामन्वारोहान् । अन्वारोहान्. विद्वान् । अन्वारोहानित्यंनु – आरोहान् । विद्वान्. यजते । यजतेऽनु । अनु पवमानान् । पवमानाना । आ रोहति । रोहति न । न पवमानेभ्यः । पवमानेभ्योऽव । अवच्छिद्यते । छिद्यते ३येनः । रुयेनोऽसि । असि गायत्रछन्दाः । गायत्रछन्दा अनु । गायत्रछन्दा इति गायत्र – छन्दाः । अनु त्वा । त्वा । आ रभे । रभे स्वस्ति । स्वस्ति मां । मा सम् । सम् पारय । पारय सुपर्णः । सुपर्णो ऽसि । सुपर्ण इति सु – पर्णः । असि त्रिष्टुप्छन्दाः । त्रिष्टुप्छन्दा अनु । त्रिष्टुप्छन्दा इति त्रिष्टुप् – छन्दाः । अनु त्वा । त्वा । आ रभे । रभे स्वस्ति । स्वस्ति मां । मा सम् । सम् पारय । पारय सघा । सघाऽसि । असि जगतीछन्दाः । जगतीछन्दा अन् ।

जगतीछन्दा इति जगती – छन्दाः । अनु त्वा । त्वा । आ रभे ।
रभे स्वस्ति । स्वस्ति मा । मा सम् । सम् पारय । पारयेति ।
इत्याह । आहैते । एते वै । 1 (50/55)

T.S.3.2.1.2 - Kramam

वै पवमनानाम् । पवमानानामन्वारोहाः । अन्वारोहास्तान् । अन्वारोहा इत्यनु – आरोहाः । तान्. यः । य एवम् । एवं वैद्वान् । विद्वान्. यजते । यजतेऽनु । अनु पवमानान् । पवमानाना । आ रोहति । रोहति न । न पवमानेभ्यः । पवमानेभ्योऽव । अवच्छिद्यते । छिद्यते यः । यो वै । वै पवमानस्य । पवमानस्य सन्ततिम् । सन्ततिं वैद । सन्ततिमिति सम् – ततिम् । वेद सर्वम् । सर्वमायुः । आयुरेति । एति न । न पुरा । पुरा ऽऽयुंषः । आयुंषः प्र । प्र मीयते । मीयते पशुमान् । पशुमान् भवति । पशुमानिति पशु – मान् । भवति विन्दतें । विन्दतें प्रजाम् । प्रजाम् पवमानस्य । प्रजामिति प्र–जाम् । पवमानस्य ग्रहाः । ग्रहां गृह्यन्ते । गृह्यन्ते ऽथं । अथ वै । वा अस्य । अस्यैते । एते उगृहीताः । अगृहीता द्रोणकलशः । द्रोणकलश आधवनीयः । द्रोणकलश इति द्रोण – कलशः ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 3.2)

आधवनीयः पूतभृत् । आधवनीय इत्या – धवनीयः । पूतभृत् तान् । पूतभृदिति पूत-भृत् । तान्. यत् । यदगृहीत्वा । अगृहीत्वोपाकुर्यात् । उपाकुर्यात् पवमानम् । उपाकुर्यादित्युप – आकुर्यात् । . पवमानं ँवि () । वि च्छिन्द्यात् । 2 (50/58) T.S.3.2.1.3 - Kramam छिन्द्यात् तम् । तं विच्छिद्यमानम् । विच्छिद्यमानमद्ध्वर्योः । विच्छिद्यमानमिति वि – छिद्यमानम् । अद्ध्वर्योः प्राणः । प्राणोऽनुं । प्राण इति प्र-अनः । अनु वि । वि च्छिद्येत । छिद्येतोपयामगृहीतः । उपयामगृहीतोऽसि । उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहीतः । असि प्रजापतये । प्रजापतये त्वा । प्रजापतय इति प्रजा – पतये । त्वेति । इति द्रोणकलशम् । द्रोणकलशमभि । द्रोणकलशमिति द्रोण-कलशम् । अभि मृंशेत् । मृशेदिन्द्राय । इन्द्राय त्वा । त्वेति । इत्याधवनीयम् । आधवनीयं विश्वेभ्यः । आधवनीयमित्या – धवनीयम् । विश्वेभ्यस्त्वा । त्वा देवेभ्यः । देवेभ्य इति । इति पूतभृतम् । पूतभृतम् पवमानम् ।

पूतभृतमिति पूत - भृतम् । पवमानमेव । एव तत् । तथ् सम् । सम् तनोति । तनोति सर्वम् । सर्वमायुः । आयुरेति । एति न । न पुरा । पुरा ऽऽयुषः । आयुषः प्र । प्र मीयते । मीयते पशुमान् । पशुमान् भवति । पशुमानिति पशु – मान् । भवति विन्दते । विन्दतें प्रजाम् । प्रजामिति प्र – जाम् ॥ 3 (42/50) (एते - वि - द्विचत्वारिज्ञच्च) (A1) T.S.3.2.2.1 - Kramam त्रीणि वाव । वाव सवनानि । सवनान्यथं । अथं तृतीयम् । तृतीय ए सर्वनम् । सर्वनमव । अव लुम्पन्ति । लुम्पन्त्यन एशु । अन्य्शु कुर्वन्तः । कुर्वन्त उपाय्शुम् । उपाय्शुय् हुत्वा । उपा ्शुमित्युप - अ ्शुम् । हुत्वोपा ्शुपात्रे । उपा ्शुपात्रे ऽ ७्शुम् । उपा ७्शुपात्र इत्युपा ७शु – पात्रे । अ ७्शुमवास्य । अवास्य तम् । अवास्येत्यव – अस्य । तम् तृतीयसवने । तृतीयसवनेऽपिसृज्यं । तृतीयसवन इति तृतीय – सवने । अपिसृज्याभि । अपिसृज्येत्यपि – सृज्यं । अभि षुणुयात् । सुनुयाद् यत् । यदाप्याययति । आप्याययति तेन ।

आप्याययतीत्या – प्याययति । तेना ्शुमत् । अ ्शुमद् यत् । अज्शुमदित्यज्ञु – मत् । यदभिषुणोति । अभिषुणोति तेन । अभिषुणोतीत्यभि – सुनोति । तेनर्जीषि । ऋजीषि सर्वाणि । सर्वाण्येव । एव तत् । तथ् सर्वनानि । सर्वनान्य ्शुमन्ति । अण्शुमन्ति शुक्रवन्ति । अण्शुमन्तीत्यण्शु – मन्ति । शुक्रवन्ति समावद्वीर्याणि । शुकवन्तीति शुक्र – वन्ति । समावद्वीर्याणि करोति । समावद्वीर्याणीति समावत् – वीर्याणि । करोति द्वौ । द्वौ समुद्रौ । समुद्रौ विततौ । विततावजूर्यौ । वितताविति वि – ततौ । अजूर्यौ पर्यावर्तेते । पर्यावर्तेते जठरा । पर्यावर्तेते इति परि – आवर्तेते । । ॥ । जठरेव । इव पादाः । पादा इति पादाः ॥ तयोः पश्यन्तः । पञ्चन्तो अति । अति यन्ति । यन्त्यन्यम् । अन्यमपञ्चन्तः । अपञ्यन्तः सेतुना । ४ (50/63)

T.S.3.2.2.2 - Kramam

विश्वा भुवनानि । भुवनानि विद्वान् । विद्वानिति विद्वान् ॥ तिरोधायैति । तिरोधायेति तिरः – धाय । एत्यसितम् । असितं वसानः । वसानः शुक्रम् । शुक्रमा । आ दत्ते । दत्ते अनुहायं । अनुहायं जार्ये । अनुहायेत्यनु – हाय । जार्या इति जार्यै ॥ देवा वै । वै यत् । यद् यज्ञे । यज्ञे ऽकुर्वत । अकुर्वत तत् । तदसुराः । असुरा अकुर्वत । अकुर्वत ते । ते देवाः । देवा एतम् । एतम् महायज्ञम् । महायज्ञमपञ्यन् । महायज्ञमिति महा – यज्ञम् । अपञ्यन् तम् । तमतन्वत । अतन्वताग्निहोत्रम् । अग्निहोत्रं उत्तम् । अग्निहोत्रमित्यग्नि – होत्रम् । व्रतमकुर्वत । अकुर्वत तस्मात् । तस्माद् द्विव्रतः । द्विव्रतः स्यात् । द्विव्रत इति द्वि – व्रतः । स्याद् द्विः । द्विर्. हि । ह्यग्निहोत्रम् । अग्निहोत्रम् जुह्नति । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । जुह्निति पौर्णमासम् । पौर्णमासं यज्ञम् । पौर्णमासमिति पौर्ण - मासम् । यज्ञमंग्नीषोमीयम् । अग्नीषोमीयम् पशुम् । अग्नीषोमीयमित्यग्नी-सोमीयम् । 5 (50/61)

T.S.3.2.2.3 - Kramam पशुमकुर्वत । अकुर्वत दार्श्यम् । दार्श्यं यज्ञम् । यज्ञमारनेयम् । आग्नेयम् पुशुम् । पुशुमकुर्वत । अकुर्वत वैश्वदेवम् । वैश्वदेवम् प्रांतस्सवनम् । वैश्वदेवमितिं वैश्व – देवम् । प्रातस्सवनमकुर्वत । प्रातस्सवनमिति प्रातः – सवनम् । अकुर्वत वरुणप्रघासान् । वरुणप्रघासान् माद्ध्यन्दिनम् । वरुणप्रघासानिति वरुण-प्रघासान् । माद्ध्यन्दिन ए सर्वनम् । सर्वन ए साक्रमेधान् । साक्रमेधान् पितृयज्ञम् । साकमेधानिति साक – मेधान् । पितृयज्ञम् त्र्यम्बकान् । पितृयज्ञमिति पितृ – यज्ञम् । त्र्यम्बका ए तृतीयसवनम् । त्र्यम्बकानिति त्रि – अम्बकान् । तृतीयसवनमकुर्वत । तृतीयसवनमितिं तृतीय – सवनम् । अकुर्वत तम् । तमेषाम् । एषामसुराः । असुरा यज्ञम् । यज्ञमन्ववाजिगा एसन्न् । अन्ववाजिगा एसन् तम् । अन्ववाजिगा एसन्नित्यनु – अवाजिगा एसन्न् । तम् न । नान्ववायत्र् । अन्ववायन् ते । अन्ववायत्रित्यनु – अवायत्र् । ते ऽब्रुवन् । अब्रुवन्नद्ध्वर्तव्याः । अद्ध्वर्तव्या वै । वा इमे । इमे देवाः । देवा अभूवन्न् । अभूवन्निति । इति तत् । तदध्वरस्य ।

```
अद्ध्वरस्याद्ध्वरत्वम् । अद्ध्वरत्वम् ततः ।
अद्ध्वरत्वमित्यद्ध्वर – त्वम् । ततो देवाः । देवा अभवन्न् ।
अभवन् परा । परा ऽसुराः । असुरा यः । य एवम् । एवं वैद्वान् ।
विद्यान्थ् सोमेन । सोमेन यजते । यजते भवति । भवत्यात्मना ।
आत्मना परा ( ) । परा ऽस्य । अस्य भ्रातृव्यः । भ्रातृव्यो भवति ।
भवतीति भवति ॥ ६ (53/63)
(अपञ्चन्तोऽ – ग्नीषोमीय – मात्मना परा – त्रीणि च) (A2)
T.S.3.2.3.1 - Kramam
परिभूरग्निम् । परिभूरितिं परि-भूः । अग्निम् परिभूः । परिभूरिन्द्रम् ।
परिभूरिति परि – भूः । इन्द्रम् परिभूः । परिभूर् विश्वान् । परिभूरिति
परि – भूः । विश्वान् देवान् । देवान् परिभूः । परिभूर् माम् ।
परिभूरिति परि - भूः । मा ए सह । सह ब्रह्मवर्चसेन ।
ब्रह्मवर्चसेन सः। ब्रह्मवर्चसेनेति ब्रह्म – वर्चसेन । स नः।
नः पवस्व । पवस्व राम् । राम् गवे । गवे राम् । राम् जनाय ।
जनाय राम् । रामर्वते । अर्वते राम् । राज् राजन् ।
```

राजन्नोषंधीभ्यः । ओषंधीभ्यो उच्छिन्नस्य । ओषंधीभ्य इत्योषधि-भ्यः । अच्छिन्नस्य ते । ते रियपते । रियपते सुवीर्यस्य । रियपत इति रिय – पते । सुवीर्यस्य रायः । स्वीर्यस्येति स् – वीर्यस्य । रायस्पोषस्य । पोषस्य ददितारः । ददितारः स्याम । स्यामेति स्याम ॥ तस्यं मे । मे रास्व । रास्व तस्यं । तस्यं ते । ते भक्षीय । भक्षीय तस्य । तस्य ते । त इदम् । इदमुत् । उन् मृजे । मृज इति मृजे ॥ प्राणाय मे । प्राणायेति प्र – अनाय । मे वर्चोदाः । वर्चोदा वर्चसे । वर्चोदा इति वर्चः – दाः । वर्चसे पवस्व । पवस्वापानाय । अपानाय व्यानाय । अपानायेत्यप – अनाय । व्यानाय वाचे । व्यानायेति वि – अनाय । वाचे दक्षक्रतुभ्याम् । ७ (50/62)

T.S.3.2.3.2 - Kramam

दक्षक्रतुभ्याम् चक्षुभ्याम् । दक्षक्रतुभ्यामिति दक्षक्रतु – भ्याम् । चक्षुभ्याम् मे । चक्षुभ्यामिति चक्षुः – भ्याम् । मे वर्चोदौ । वर्च

आयुषे वीर्याय । वीर्याय विष्णोः । विष्णोरिन्द्रस्य । इन्द्रस्य । । ॥ ॥ । विश्वेषाम् । विश्वेषाम् देवानाम् । देवानाम् जठरम् । जठरमसि । असि वर्चोदाः । वर्चोदा मे । वर्चोदा इति वर्चः –दाः । मे वर्चसे । वर्चसे पवस्व । पवस्व कः । को उसि । असि कः । को नाम । नाम कस्मै। कस्मै त्वा। त्वा काय। काय त्वा। त्वा यम्। यम् त्वा । त्वा सोमेन । सोमेनातीतृपम् । अतीतृपं वम् । यम् त्वा । त्वा सोमेन । सोमेनामीमदम् । अमीमदर् सुप्रजाः । सुप्रजाः प्रजया । सुप्रजा इति सु – प्रजाः । प्रजयां भूयासम् । प्रजयेति प्र – जया । भूयास ए सुवीरः । सुवीरो वीरैः । सुवीर इति सु – वीरः । वीरैः सुवर्चाः । सुवर्चा वर्चसा । सुवर्चा इति सु – वर्चाः । वर्चसा सुपोषः । सुपोषः पोषैः । सुपोष इति स् - पोषः । पोषैर् विश्वेभ्यः । विश्वेभ्यो मे । मे रूपेभ्यः । रूपेभ्यो वर्चोदाः । वर्चोदा वर्चसे । वर्चोदा इति वर्चः – दाः । 8 (50/60) T.S.3.2.3.3 - Kramam वर्चसे पवस्व । पवस्व तस्य । तस्य मे । मे रास्व । रास्व तस्य । तस्य ते । ते भक्षीय । भक्षीय तस्य । तस्य ते । त इदम् । इदमुत् ।

```
उन् मृजे । मृज इति मृजे ॥ बुभूषन्नव । अवेक्षेत । ईक्षेतैषः ।
एष वै । वै पात्रियः । पात्रियः प्रजापतिः । प्रजापतिर् यज्ञः ।
प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । यज्ञः प्रजापतिः । प्रजापतिस्तम् ।
प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । तमेव । एव तर्पयति । तर्पयति सः ।
स एनम् । एनम् तृप्तः । तृप्तो भूत्या । भूत्या ऽभि । अभि पवते ।
पवते ब्रह्मवर्चसकामः । ब्रह्मवर्चसकामो ऽवं । ब्रह्मवर्चसकाम इति
ब्रह्मवर्चस – कामः । अवेंक्षेत । ईक्षेतैषः । एष वै । वै पात्रियः ।
पात्रियः प्रजापतिः । प्रजापतिर् यज्ञः । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः ।
यज्ञः प्रजापतिः । प्रजापतिस्तम् । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः ।
तमेव । एव तर्पयति । तर्पयति सः । स एनम् । एनम् तृप्तः ।
तृप्तो ब्रह्मवर्चसेन । ब्रह्मवर्चसेनाभि । ब्रह्मवर्चसेनेति
ब्रह्म - वर्चसेन । अभि पवते । पवत आमयावी ()।
आमयाव्यव । 9 (50/56)
T.S.3.2.3.4 - Kramam
अवेंक्षेत । ईक्षेतैषः । एष वै । वै पात्रियः । पात्रियः प्रजापतिः ।
प्रजापतिर् यज्ञः । प्रजापतिरितिं प्रजा – पतिः । यज्ञः प्रजापतिः ।
```

प्रजापतिस्तम् । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । तमेव । एव तर्पयति । तर्पयति सः । स एनम् । एनम् तृप्तः । तृप्त आयुषा । आयुषा ऽभि । अभि पवते । पवते ऽभिचरत्र् । अभिचरत्रव । अभिचरन्नित्यभि – चरन्नं । अवेक्षेत । ईक्षेतैषः । एष वै । वै पात्रियः । पात्रियः प्रजापतिः । प्रजापतिर् यज्ञः । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । यज्ञः प्रजापतिः । प्रजापतिस्तम् । प्रजापतिरिते प्रजा - पतिः । तमेव । एव तर्पयति । तर्पयति सः । स एनम् । एनम् तृप्तः । तृप्तः प्राणापानाभ्याम् । प्राणापानाभ्यां वाचः । प्राणापानाभ्यामिति प्राण – अपानाभ्याम् । वाचो दक्षक्रतुभ्याम् । दक्षक्रतुभ्याम् चक्षुभ्याम् । दक्षक्रतुभ्यामिति दक्षक्रतु – भ्याम् । चक्षुभ्यां अश्रोत्राभ्याम् । चक्षुभ्यामिति चक्षुः – भ्याम् । श्रोत्राभ्यामात्मनः । आत्मनो ऽङ्गेभ्यः । अङ्गेभ्य आयुषः । आयुषो उन्तः । अन्तरेति । एति ताजक् । ताजक् प्र । प्र धन्वति । धन्वतीति धन्वति ॥ 10 (45/53) (वाचे - रूपेभ्यों वर्चोदा -आमयावी – पञ्चचत्वारिज्ञच्च) (A3)

www.vedavms.in

T.S.3.2.4.1 - Kramam

स्फ्यः स्वस्तिः । स्वस्तिर् विघनः । विघनः स्वस्तिः । विघन इति वि – घनः । स्वस्तिः पर्.शुः । पर्.शुर् वेदिः । वेदिः परशुः । परशुर् नः । नः स्वस्तिः । स्वस्तिरिति स्वस्तिः ॥ यज्ञिया यज्ञकृतः । यज्ञकृतः स्थ । यज्ञकृत इति यज्ञ – कृतः । स्थ ते । ते मा । मा ऽस्मिन् । अस्मिन्. यज्ञे । यज्ञ उप । उप ह्वयद्ध्वम् । ह्वयद्ध्वमुप । उप मा । मा द्यावापृथिवी । द्यावापृथिवी ह्वयेताम् । द्यावापृथिवी इति द्यावा – पृथिवी । ह्वयेतामुपं । उपास्तावः । आस्तावः कलशः । आस्ताव इत्या – स्तावः । कलशः सोमः । सोमो अग्निः । अग्निरुप । उप देवाः । देवा उप । उप यज्ञः । यज्ञ उप । उप मा । मा होत्राः । होत्रा उपहवे । उपहवे ह्वयन्ताम् । उपहव इत्युप-हवे । ह्वयन्ताम् नमः । नमो ऽग्नये । अग्नये मखघ्ने । मखघ्ने मखस्य । मखघ्न इति मख – घ्ने । मखस्य मा । मा यशः । यशों ऽर्यात् । अर्यादिति । इत्याहवनीयम् । आहवनीयमुप । आहवनीयमित्या – हवनीयम् । उप तिष्ठते । तिष्ठते यज्ञः । यज्ञो वै । वै मखः । मखो यज्ञम् । 11 (50/57)

T.S.3.2.4.2 - Kramam

यज्ञं वाव । वाव सः । स तत् । तदहन्न् । अहन् तस्मै । तस्मा एव । एव नमस्कृत्यं । नमस्कृत्यं सदः । नमस्कृत्येति नमः – कृत्यं । सदः प्र । प्र संपति । सर्पत्यात्मनः । आत्मनो उनार्त्यै । अनार्त्यै नमः । नमो रुद्राय । रुद्राय मखघ्ने । मखघ्ने नमस्कृत्या । मखघ्न इति मख – घ्ने । नमस्कृत्या मा । नमस्कृत्येति नमः – कृत्या । मा पाहि । पाहीति । इत्याग्नींध्रम् । आग्नीध्रम् तस्मै । आग्नीध्रमित्याग्नि – इध्रम् । तस्मा एव । एव नमस्कृत्य । नमस्कृत्य सदः । नमस्कृत्येति नमः – कृत्य । सदः प्र। प्र संपीति । सपित्यात्मनः । आत्मनो उनात्यै । अनात्यै नमः । नम इन्द्राय । इन्द्राय मखघ्ने । मखघ्न इन्द्रियम् । मखघ्न इति मख – घ्ने । इन्द्रियम् मे । मे वीर्यम् । वीर्यम् मा । मा निः । निर् वंधीः । वधीरिति । इति होत्रीयम् । होत्रीयमाशिषम् । आशिषमेव । आशिषमित्या – शिषम् । एवैताम् । एतामा । आ शास्ते । शास्त इन्द्रियस्य । इन्द्रियस्य वीर्यस्य ।

वीर्यस्यानिर्घाताय । अनिर्घाताय याः । अनिर्घातायेत्यनिः – घाताय । — — ॥ — ॥ या वै । वै देवताः । 12 (50/58)

T.S.3.2.4.3 - Kramam

देवताः सदस्य। सदस्यार्तिम् । आर्तिमार्पयन्ति । आर्पयन्ति यः । आर्पयन्तीत्या – अर्पयन्ति । यस्ताः । ता विद्वान् । विद्वान् प्रसर्पति । प्रसर्पति न । प्रसर्पतीति प्र – सर्पति । न सदिस । सदस्यार्तिम् । आर्तिमा । आर्च्छति । ऋच्छति नमः । नमो ऽग्नये । अग्नये मखघ्ने । मखघ्न इति । मखघ्न इति मख – घ्ने । इत्याह । आहैताः । एता वै । वै देवताः । देवताः सदिस । सदस्यार्तिम् । आर्तिमा । आ ऽर्पयन्ति । अर्पयन्ति ताः । ता यः । य एवम् । एवं वैवद्वान् । विद्वान् प्रसर्पति । प्रसर्पति न । प्रसर्पतीति प्र–सर्पति । न सदसि । सदस्यार्तिम् । आर्तिमा । आर्च्छति । ऋच्छति दृढे । दृढे स्थः । दृढे इति दृढे । स्थः शिथिरे । शिथिरे समीची । शिथिरे इति शिथिरे। समीची मा। समीची इति समीची । मा ऽ्हसः। अर्हंसस्पातम् । पातर् सूर्यः । सूर्यो मा । मा देवः ।

देवो दिव्यात् । दिव्याद एहसः । अ एहसस्पातु । पातु वायुः । वायुरन्तरिक्षात् । अन्तरिक्षादग्निः । 13 (50/57) T.S.3.2.4.4 - Kramam अग्निः पृथिव्याः । पृथिव्या यमः । यमः पितृभ्यः । पितृभ्यः सरस्वती । पितृभ्य इति पितृ – भ्यः । सरस्वती मनुष्येभ्यः । मनुष्येभ्यो देवी । देवी द्वारौ । देवी इति देवी । द्वारौ मा । मा मा । मा सम् । सम् ताप्तम् । ताप्तम् नमः । नमः सदसे । सदसे नमः । नमः सदसः । सदसस्पतये । पतये नमः । नमः सखीनाम् । सखीनाम् पुरोगाणाम् । पुरोगाणाम् चक्षुषे । पुरोगाणामिति पुरः – गानाम् । चक्षुषे नमः । नमो दिवे । दिवे नमः । नमः पृथिव्यै । पृथिव्या अहं । अहं दैधिषव्य । दैधिषव्योत् । उदतः । अतस्तिष्ठ । तिष्ठान्यस्य । अन्यस्य सदने । सदने सीद । सीद यः । यों उस्मत् । अस्मत् पाकंतरः । पाकंतर उत् । पाकंतर इति पाक – तरः । उन् निवतः । निवत उत् । निवत इति नि – वतः । उदुद्वतः । उद्वतेश्च । उद्वत इत्युत् – वतः । च गेषम् । गेषम् पातम् । पातम् मा । मा द्यावापृथिवी । द्यावापृथिवी अद्य ।

```
द्यावापृथिवी इति द्यावा – पृथिवी । अद्याहः । अहः सदः ।
सदो वै। वै प्रसर्पन्तम् ()। प्रसर्पन्तम् पितरः।
प्रसर्पन्तमिति प्र – सर्पन्तम् । 14 (50/58)
T.S.3.2.4.5 - Kramam
पितरो उनु । अनु प्र । प्र संपन्ति । सर्पन्ति ते । त एनम् ।
एनमीश्वराः । ईश्वरा हिर्सितोः । हिर्सितोः सदः । सदः प्रसृप्यं ।
प्रसप्य दक्षिणार्छम् । प्रसृप्येति प्र – सृप्य । दक्षिणार्छम् परा ।
दक्षिणार्द्धमिति दक्षिण – अर्द्धम् । परेक्षेत । ईक्षेता । आ ऽगन्त ।
अगन्त पितरः । पितरः पितृमान् । पितृमानहम् । पितृमानिति
पितृ – मान् । अहं "युष्माभिः । युष्माभिर् भूयासम् । भूयास ए
सुप्रजसः । सुप्रजसो मया । सुप्रजस इति सु – प्रजसः ।
मया यूयम् । यूयम् भूयास्त । भूयास्तेति । इति तेभ्यः । तेभ्य एव ।
एव नमस्कृत्यं। नमस्कृत्यं सदः। नमस्कृत्येति नमः – कृत्यं।
सदः प्र । प्र संपीति । सपीत्यात्मनः । आत्मनो उनात्यै ।
अनार्त्या इत्यनार्त्ये ॥ 15 (33/38)
(मखो – वा – अन्तरिक्षात् – प्रसर्पन्तं – त्रयस्त्रिङ्शच्च) (A4)
```

T.S.3.2.5.1 - Kramam भक्षा । एहिं । इहि मा । मा । आ विश । विश दीर्घायुत्वायं । दीर्घायुत्वायं शन्तनुत्वायं । दीर्घायुत्वायेतिं दीर्घायु – त्वायं । ञान्तनुत्वायं रायः । ञान्तनुत्वायेतिं ञान्तनु – त्वायं । रायस्पोषाय । पोषाय वर्चसे । वर्चसे सुप्रजास्त्वाय । सुप्रजास्त्वाया । सुप्रजास्त्वायेति सुप्रजाः – त्वायं । एहि । इहि वसो । वसो पुरोवसो । वसो इति वसो । पुरोवसो प्रियः । पुरोवसो इति पुरः – वसो । प्रियो में । मे हृदः । हृदो ऽसि । अस्यश्विनोः । अश्विनोस्त्वा । त्वा बाहुभ्याम् । बाहुभ्यां सघ्यासम् । बाहुभ्यामिति बाहु – भ्याम् । सध्यासम् नृचक्षंसम् । नृचक्षंसम् त्वा । नृचक्षस्मिति नृ-चक्षसम् । त्वा देव । देव सोम । सोम सुचक्षाः । सुचक्षा अव । सुचक्षा इति सु – चक्षाः । अव ख्येषम् । ख्येषम् मन्द्रा । मन्द्रा ऽभिभूतिः । अभिभूतिः केतुः । अभिभूतिरित्यभि – भूतिः । केतुर् युज्ञानाम् । युज्ञानां वाक् । वाग् जुषाणा । जुषाणा सोमस्य । सोमस्य तृप्यतु । तृप्यतु मन्द्रा । मन्द्रा स्वर्वाची । स्वर्वाच्यदितिः । स्वर्वाचीति सु – अर्वाची ।

```
अदितिरनाहतशीर्ष्णी । अनाहतशीर्ष्णी वाक् ।
अनाहतशीर्ष्णीत्यनाहत - शीर्ष्णी । वाग् जुषाणा ।
जुषाणा सोमस्य । सोमस्य तृप्यतु । तृप्यत्वा । एहि ।
इहि विश्वचर्.षणे । विश्वचर्.षणे शम्भूः ।
विश्वचर्.षण इति विश्व – चर्.षणे । 16 (50/62)
T.S.3.2.5.2 - Kramam
राम्भूर् मयोभूः । राम्भूरिति राम् – भूः । मयोभूः स्वस्ति ।
मयोभूरिति मयः – भूः । स्वस्ति मा । मा हरिवर्ण । हरिवर्ण प्र ।
हरिवर्णेति हरि – वर्ण । प्र चर । चर क्रत्वे । क्रत्वे दक्षाय ।
दक्षाय रायः । रायस्पोषाय । पोषाय सुवीरतायै । सुवीरतायै मा ।
सुवीरताया इति सु – वीरतायै । मा मा । मा राजन् । राजन् वि ।
वि बीभिषः । बीभिषो मा । मा मे । मे हार्दि । हार्दि त्विषा ।
त्विषा वधीः । वधीरिति वधीः ॥ वृषणे शुष्माय । शुष्मायायुषे ।
आयुषे वर्चसे । वर्चस इति वर्चसे ॥ वसुमद्गणस्य सोम ।
वस्मद्गणस्येति वस्मत् – गणस्य । सोम देव । देव ते ।
ते मतिविदः । मतिविदः प्रातस्सवनस्य । मतिविद इति मति–विदः ।
```

```
प्रातस्सवनस्य गायत्रछन्दसः । प्रातस्सवनस्येति प्रातः – सवनस्य ।
गायत्रछन्दस इन्द्रपीतस्य । गायत्रछन्दस इति गायत्र – छन्दसः ।
इन्द्रपीतस्य नराशर्सपीतस्य । इन्द्रपीतस्येतीन्द्र - पीतस्य ।
नराश्संपीतस्य पितृपीतस्य । नराश्संपीतस्येति
नराशर्स - पीतस्य । पितृपीतस्य मधुमतः । पितृपीतस्येति
पितृ – पीतस्य । मधुमत उपहूतस्य । मधुमत इति मधु – मतः ।
उपहूतस्योपहूतः । उपहूतस्येत्युपं – हूतस्य । उपहूतो भक्षयामि ।
उपहूत इत्युप – हूतः । भक्षयामि रुद्रवद्गणस्य । रुद्रवद्गणस्य
सोम । रुद्रवद्गणस्येति रुद्रवत् – गणस्य । सोम देव । देव ते ।
ते मतिविदः । मतिविदो माद्ध्यन्दिनस्य । मतिविद इति मति-विदः ।
मादध्यन्दिनस्य सवनस्य । सवनस्य त्रिष्टुप्छन्दसः ।
त्रिष्टुप्छन्दस इन्द्रपीतस्य । त्रिष्टुप्छन्दस इति त्रिष्टुप् – छन्दसः ।
इन्द्रपीतस्य नराश्ंसपीतस्य । इन्द्रपीतस्येतीन्द्रं – पीतस्य ।
नराश्सपीतस्य पितृपीतस्य ।
नराञार्सपीतस्येति नराञार्सं – पीतस्य । 17 (50/69)
```

T.S.3.2.5.3 - Kramam पितृपीतस्य मधुमतः । पितृपीतस्येति पितृ – पीतस्य । मधुमत उपहूतस्य । मधुमत इति मधु – मतः । उपहूतस्योपहूतः । उपहूतस्येत्युपं – हूतस्य । उपहूतो भक्षयामि । उपहूत इत्युपं – हूतः । भक्षयाम्यादित्यवद्गणस्य । आदित्यवद्गणस्य सोम । आदित्यवद्गणस्येत्यादित्यवत् – गणस्य । सोम देव । देव ते । ते मतिविदः । मतिविदस्तृतीयस्य । मतिविद इति मति – विदः । तृतीयस्य सर्वनस्य । सर्वनस्य जगतीछन्दसः । जगतीछन्दस इन्द्रपीतस्य । जगतीछन्दस इति जगती – छन्दसः । इन्द्रपीतस्य नराशर्सपीतस्य । इन्द्रपीतस्येतीन्द्र – पीतस्य । नराशर्सपीतस्य पितृपीतस्य । नराश्र्संपीतस्येति नराश्र्सं – पीतस्य । पितृपीतस्य मधुमतः । पितृपीतस्येति पितृ – पीतस्य । मधुमत उपहृतस्य । मधुमत इति मधु – मतः । उपहूतस्योपहूतः । उपहूतस्येत्युपं – हूतस्य । उपहूतो भक्षयामि । उपहूत इत्युपं–हूतः । भक्षयामीति भक्षयामि ॥ आ प्यायस्व । प्यायस्व सम् । समेतु । एतु ते । ते विश्वतः । विश्वतः सोम । सोम वृष्णियम् ।

वृष्णियमिति वृष्णियम् ॥ <mark>भवा</mark> वाजस्य । वाजस्य सङ्गर्थे । सङ्गर्थ इति सङ्गथे ॥ हिन्व मे । मे गात्रा । गात्रा हरिवः । हरिवो गणान् । हरिव इति हरि – वः। गणान् में। मे मा। मा वि। वि तीतृषः। तीतृष इति तीतृषः ॥ शिवो मे । मे सप्तर्.षीन् । सप्तर्.षीनुपं । सप्तर्.षीनिति सप्त – ऋषीन् । उप तिष्ठस्व । तिष्ठस्व मा । मा मे । मे ऽवाङ् । अवाङ् नाभिम् । नाभिमति । अति गाः । 18 (50/65) T.S.3.2.5.4 - Kramam गा इति गाः ॥ अपाम सोमम् । सोमममृताः । अमृता अभूम । अभूमादर्रम । अदर्रम ज्योतिः । ज्योतिरविदाम । अविदाम देवान् । देवानिति देवान् ॥ किमस्मान् । अस्मान् कृणवत् । कृणवदरातिः । अरातिः किम् । किमु । उ धूर्तिः । धूर्तिरमृत । अमृत मर्त्यस्य । मर्त्यस्येति मर्त्यस्य ॥ यन् मे । म आत्मनः । आत्मनो मिन्दा । मिन्दा उभूत् । अभूदिग्निः । अग्निस्तत् । तत् पुनः । पुनरा । आ ऽहाः । अहार् जातवेदाः । जातवेदा विचर्.षणिः । जातवेदा इति जात – वेदाः । विचर्.षणिरिति वि – चर्षणिः ॥ पुनरग्निः । अग्निश्चक्षुः । चक्षुरदात् । अदात् पुनः । पुनरिन्द्रः ।

इन्द्रो बृहस्पतिः । बृहस्पतिरिति बृहस्पतिः ॥ पुनर् मे । मे अश्विना । अश्विना युवम् । युवम् चक्षुः । चक्षुरा । आ धत्तम् । धत्तमक्ष्योः । अक्ष्योरित्यक्ष्योः ॥ इष्टयजुषस्ते । इष्टयजुष इतीष्ट – यजुषः । ते देव । देव सोम । सोम स्तुतस्तोमस्य । स्तुतस्तोमस्य शस्तोक्थस्य । स्तुतस्तोमस्येति स्तुत – स्तोमस्य । 19 (50/53) T.S.3.2.5.5 - Kramam शस्तोक्थस्य हरिवतः । शस्तोक्थस्येति शस्त – उक्थस्य । हरिवत इन्द्रंपीतस्य । हरिवत इति हरि – वतः । इन्द्रंपीतस्य मधुमतः । इन्द्रपीतस्येतीन्द्र – पीतस्य । मधुमत उपहृतस्य । मधुमत इति मधुं – मतः । उपहूतस्योपहूतः । उपहूतस्येत्युप – हूतस्य । उपहूतो भक्षयामि । उपहूत इत्युप – हूतः । भक्षयामीति भक्षयामि ॥ ा ॥ ॥ ॥ आपूर्याः स्थ । आपूर्या इत्या – पूर्याः । स्था । आ मा । मा पूरयत । पूरयत प्रजया । प्रजया च । प्रजयेति प्र – जया । च धनेन । धनेन च। चेति च॥ एतत् तें। ते तत। तत ये। ये च। च त्वाम् । त्वामनुं । अन्वेतत् । एतत् तें । ते पितामह । पितामह प्रपितामह । प्रपितामह ये । प्रपितामहेति प्र – पितामह ।

ये च । च त्वाम् । त्वामनु । अन्वत्र । अत्र पितरः । पितरो यथाभागम् । यथाभागम् मन्दद्ध्वम् । यथाभागमिति यथा-भागम् । मन्दद्ध्वम् नमः । नमो वः । वः पितरः । पितरो रसाय । रसाय नमः । नमो वः । वः पितरः । पितरः शुष्माय । राष्माय नमः । नमो वः । वः पितरः । पितरो जीवाय । जीवाय नमः । नमो वः । वः पितरः । पितरः स्वधायै । 20 (50/60) T.S.3.2.5.6 - Kramam स्वधायै नमः । स्वधाया इति स्व – धायै । नमो वः । वः पितरः । पितरो मन्यवे । मन्यवे नमः । नमो वः । वः पितरः । पितरो घोराय । घोराय पितरः । पितरो नमः । नमो वः । वो ये । य एतस्मिन् । एतस्मिन् ँलोके । लोके स्थ । स्थ युष्मान् । युष्मा ७ स्ते । ते उनु । अनु ये । ये ऽस्मिन्न् । अस्मिन् ँलोके । लोके माम् । माम् ते । ते उनुं । अनु ये । य एतस्मिन्न्ं । एतस्मिन् ँलोके । लोके स्थ । स्थ यूयम् । यूयम् तेषाम् । तेषां वसिष्ठाः । विसिष्ठा भूयास्त । भूयास्त ये । ये ऽस्मिन् । अस्मिन् ँलोके । लोके उहम् । अहम् तेषाम् । तेषां वसिष्ठः । वसिष्ठो भूयासम् ।

```
भूयासम् प्रजापते । प्रजापते न । प्रजापत इति प्रजा – पते ।
न त्वत् । त्वदेतानि । एतान्यन्यः । अन्यो विश्वा । विश्वा जातानि ।
जातानि परि । परि ता । ता बभूव ( ) । बभूवेति बभूव ॥ 21 (50/52)
T.S.3.2.5.7 - Kramam
यत्कामास्ते । यत्कामा इति यत् – कामाः । ते जुहुमः ।
जुहुम स्तत् । तन् नः । नो अस्तु । अस्तु वयम् । वय७ स्याम ।
स्याम पतयः । पतयो रयीणाम् । रयीणामिति रयीणाम् ॥
देवकृतस्यैनसः । देवकृतस्येति देव-कृतस्य । एनसो ऽवयजनम् ।
अवयजनमसि । अवयजनमित्यव-यजनम् । असि मनुष्यंकृतस्य ।
मनुष्यकृतस्यैनसः । मनुष्यकृतस्येति मनुष्यं – कृतस्य ।
एनसो ऽवयजनम् । अवयजनमसि । अवयजनमित्यव – यजनम् ।
असि पितृकृतस्य । पितृकृतस्यैनसः । पितृकृतस्येति
पितृ – कृतस्य । एनसो ऽवयजनम् । अवयजनमसि ।
अवयजनमित्यव – यजनम् । अस्यपसु । अपसु धौतस्य ।
अफ्स्वत्यप्-सु । धौतस्य सोम । सोम देव । देव ते । ते नृभिः ।
नृभिः सुतस्य । नृभिरिति नृ – भिः । सुतस्येष्टयंजुषः ।
```

इष्टयजुषः स्तुतस्तोमस्य । इष्टयजुष इतीष्ट – यजुषः । स्तुतस्तोमस्य शस्तोक्थंस्य । स्तुतस्तोमस्येति स्तुत – स्तोमस्य । शस्तोक्थस्य यः । शस्तोक्थस्येति शस्त – उक्थस्य । यो भक्षः । भक्षो अश्वसनिः । अश्वसनिर् यः । अश्वसनिरित्यश्व – सनिः । यो गोसनिः । गोसनिस्तस्यं । गोसनिरितिं गो – सनिः । तस्यं ते । ते पितृभिः । पितृभिर् भक्षङ्कृतस्य । पितृभिरिति पितृ – भिः । भक्षङ्कृतस्योपहृतस्य । भक्षङ्कृतस्येति भक्षम् – कृतस्य । उपहृतस्योपहृतः । उपहृतस्येत्युपं – हृतस्य । उपहृतो भक्षयामि । उपहूत इत्युप – हूतः । भक्षयामीति भक्षयामि ॥ 22 (44/62) (विश्वचर् षणे – त्रिष्टुप्छन्दस इन्द्रपीतस्य नराश्र् संपीतस्या – ऽति – स्तुतस्तोमस्य – जीवाय नमो वः पितरो – बभूव – चतुश्चत्वारिज्ञच्च) (A5)

T.S.3.2.6.1 - Kramam

असि विष्णोः । विष्णोर्. हृदयम् । हृदयमसि । अस्येकम् । एकमिष । इष विष्णुः । विष्णुस्त्वा । त्वा ऽनु । अनु वि । वि चक्रमे । चक्रमे भूतिः । भूतिर् दुद्ध्ना । दुद्ध्ना घृतेन । घृतेन वर्द्धताम् । वर्द्धताम् तस्य । तस्य मा । मेष्टस्य । इष्टस्य वीतस्य । वीतस्य द्रविणम् । द्रविणमा । आ गम्यात् । गम्याज् ज्योतिः । ज्योतिरसि । असि वैश्वानरम् । वैश्वानरम् पृठिञयै । पृठिञयै दुग्धम् । दुग्धं ँयावती । यावती द्यावापृथिवी । यावती इति यावती । द्यावापृथिवी महित्वा । द्यावापृथिवी इति द्यावा – पृथिवी । महित्वा यावत् । महित्वेति महि – त्वा । यावच् च । च सप्त । सप्त सिन्धवः । सिन्धवो वितस्थुः । वितस्थुरिति वि – तस्थुः ॥ तावन्तमिन्द्र । इन्द्र ते । ते ग्रहम् । **23** (**50/53**) T.S.3.2.6.2 - Kramam ग्रहण्ं सह । सहोर्जा । ऊर्जा गृह्णामि । गृह्णाम्यस्तृतम् । अस्तृतमित्यस्तृतम् ॥ यत् कृष्णशकुनः । कृष्णशकुनः पृषदाज्यम् । कृष्णराकुन इति कृष्ण – राकुनः । पृषदाज्यमवमृशेत् । पृषदाज्यमिति पृषत् – आज्यम् । अवमृशेच्छ्द्राः ।

अवमृशेदित्यव – मृशेत् । शूद्रा अस्य । अस्य प्रमायुकाः । प्रमायुकाः स्युः । प्रमायुका इति प्र – मायुकाः । स्युर् यत् । यच्छ्वा । श्वा ऽवमृशेत् । अवमृशेच् चतुष्पादः । अवमृशेदित्यव – मृशेत् । चतुष्पादो उस्य । चतुष्पाद् इति चतुः-पादः । अस्य पशवः । पशवः प्रमायुकाः । प्रमायुकाः स्युः । प्रमायुका इति प्र – मायुकाः । स्युर् यत् । यथ् स्कन्देत् । स्कन्देद् यजमानः । यजमानः प्रमायुकः । प्रमायुकः स्यात् । प्रमायुक इति प्र – मायुकः । स्यात् पशवः । पशवो वै । वै पृषदाज्यम् । पृषदाज्यम् पशवः । पृषदाज्यमिति पृषत्–आज्यम् । पशवो वै। वा एतस्य। एतस्य स्कन्दन्ति। स्कन्दन्ति यस्य। यस्य पृषदाज्यम् । पृषदाज्य स्कन्दति । पृषदाज्यमिति पृषत् – आज्यम् । स्कन्दति यत् । यत् पृषदाज्यम् । पृषदाज्यम् पुनः । पृषदाज्यमिति पृषत् - आज्यम् । पुनर् गृह्णाति । गृह्णाति पशून् । पशूनेव । एवास्मैं। अस्मै पुनः। पुनर् गृह्णाति। गृह्णाति प्राणः। प्राणो वै। प्राण इति प्र – अनः । वै पृषदाज्यम् । पृषदाज्यम् प्राणः ।

पृषदाज्यमिति पृषत् – आज्यम् । प्राणो वै । प्राण इति प्र – अनः । वा एतस्य । 24 (50/64) **T.S.3.2.6.3 - Kramam** एतस्य स्कन्दति । स्कन्दति यस्य । यस्य पृषदाज्यम् । पृषदाज्य ॥ स्कन्दति । पृषदाज्यमिति पृषत् – आज्यम् । स्कन्दति यत् । यत् पृषदाज्यम् । पृषदाज्यम् पुनः । पृषदाज्यमिति पृषत्-आज्यम् । पुनर् गृह्णाति । गृह्णाति प्राणम् । प्राणमेव । प्राणमिति प्र – अनम् । एवास्मैं। अस्मै पुनः। पुनर् गृह्णाति। गृह्णाति हिरण्यम्। हिरण्यमवधाय । अवधाय गृह्णाति । अवधायेत्यव – धाय । गृह्णात्यमृतम् । अमृतं वै । वै हिरण्यम् । हिरण्यम् प्राणः । प्राणः पृषदाज्यम् । प्राण इति प्र – अनः । पृषदाज्यममृतम् । पृषदाज्यमिति पृषत् – आज्यम् । अमृतमेव । एवास्य । अस्य प्राणे । प्राणे दंधाति । प्राण इति प्र - अने । दधाति शतमानम् । शतमानम् भवति । शतमानमिति शत – मानम् । भवति शतायुः । शतायुः पुरुषः । शतायुरिति शत – आयुः ।

प्रषः रातेन्द्रियः । रातेन्द्रिय आयुषि । रातेन्द्रिय इति शत-इन्द्रियः । आयुष्येव । एवेन्द्रिये । इन्द्रिये प्रति । प्रति तिष्ठति । तिष्ठत्यश्चम् । अश्वमव । अव घ्रापयति । घ्रापयति प्राजापत्यः । प्राजापत्यो वै । प्राजापत्य इति प्राजा – पत्यः । वा अश्वः । अश्वः प्राजापत्यः । प्राजापत्यः प्राणः । प्राजापत्य इति प्राजा – पत्यः । प्राणः स्वात् । प्राण इति प्र – अनः । स्वादेव । एवास्मै । अस्मै योनेः । योनेः प्राणम् () । प्राणम् निः । प्राणमिति प्र - अनम् । निर् मिमीते । मिमीते वि । वि वै । वा एतस्य । एतस्य यज्ञः । यज्ञ शिछद्यते । छिद्यते यस्य । यस्य पृषदाज्यम् । पृषदाज्य स्कन्दति । पृषदाज्यमिति पृषत् – आज्यम् । स्कन्दति वैष्णव्या । वैष्णव्यर्चा । ऋचा पुनः । पुनर् गृह्णाति । गृह्णाति यज्ञः । यज्ञो वै। वै विष्णुः । विष्णुर् यज्ञेन । यज्ञेनैव । एव यज्ञम् । यज्ञ सम्। सम् तनोति। तनोतीति तनोति॥ 25 (72/87) (ते – पृषदाज्यं प्राणो वै – योनेः प्राणं – द्वाविर्शतिश्च) (A6)

T.S.3.2.7.1 - Kramam देव सवितः । सवितरेतत् । एतत् ते । ते प्र । प्राहं । आह तत् । तत् प्र।प्रच।च सुव।सुवप्र।प्रच।च यज।यज बृहस्पतिः। बृहस्पतिर् ब्रह्मा । ब्रह्मा ऽऽयुष्मत्याः । आयुष्मत्या ऋचः । ऋचो मा । मा गात । गात तनूपात् । तनूपाथ् साम्नः । तनूपादिति तनू – पात् । साम्नः सत्याः । सत्या वः । व आशिषः । आशिषः सन्तु । आशिष इत्या – शिषः । सन्तु सत्याः । सत्या आकूतयः । आकूतय ऋतम् । आकृतय इत्या – कृतयः । ऋतम् च । च सत्यम् । सत्यम् च । च वदत । वदत स्तुत । स्तुत देवस्य । देवस्य सवितुः । सवितुः प्रसवे । प्रस्वे स्तुतस्यं । प्रस्व इति प्र – स्वे । स्तुतस्य स्तुतम् । स्तुतमसि । अस्यूर्जम् । ऊर्जम् मह्यम् । मह्य 🤟 स्तुतम् । स्तुतम् दुहाम् । दुहामा । आ मा । मा स्तुतस्य । स्तुतस्य स्तुतम् । स्तुतम् गम्यात् । गम्याच्छस्त्रस्य । शस्त्रस्य शस्त्रम् । शस्त्रमसि । 26 (50/54)

T.S.3.2.7.2 - Kramam अस्यूर्जम् । ऊर्जम् महाम् । महाएं शस्त्रम् । शस्त्रम् दुहाम् । दुहामा । आ मा । मा शस्त्रस्य । शस्त्रस्य शस्त्रम् । शस्त्रम् गम्यात् । गम्यादिन्द्रियावन्तः । इन्द्रियावन्तो वनामहे । इन्द्रियावन्त इतींन्द्रिय – वन्तः । वनामहे धुक्षीमहि । धुक्षीमहि प्रजाम् । प्रजामिषम् । प्रजामिति प्र-जाम् । इषमितीषम् ॥ सा मे । मे सत्या । सत्या ऽऽशीः । आशीर् देवेषु । आशीरित्या – शीः । देवेषु भूयात् । भूयाद् ब्रह्मवर्चसम् । ब्रह्मवर्चसम् मा । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म – वर्चसम् । मा । आ गम्यात् । गम्यादिति गम्यात् ॥ यज्ञो बभूव । बभूव सः । स आ । आ बभूव । बभूव सः । स प्र । प्र जंजे । जज़े सः । स वांवृधे । वावृध इति वावृधे ॥ स देवानाम् । देवानामधिपतिः । अधिपतिर् बभूव । अधिपतिरित्यधि – पतिः । बभूव सः । सो अस्मान् । अस्मार् अधिपतीन् । अधिपतीन् करोतु । अधिपतीनित्यधि – पतीन् । करोतु वयम् । वय स्याम । स्याम पतयः । पतयो रयीणाम् । रयीणामिति रयीणाम् ॥ यज्ञो वा । वा वै । वै यज्ञपतिम् । 27 (48/56)

T.S.3.2.7.3 - Kramam यज्ञपतिम् दुहे । यज्ञपतिमिति यज्ञ – पतिम् । दुहे यज्ञपतिः । यज्ञपतिर् वा । यज्ञपतिरिति यज्ञ – पतिः । वा यज्ञम् । यज्ञम् दुहे । दुहे सः । स यः । यः स्तुतशस्त्रयोः । स्तुतशस्त्रयोर् दोहम् । स्तुतशस्त्रयोरिति स्तुत-शस्त्रयोः । दोहमविद्वान् । अविद्वान्. यजते । यजते तम् । तं यज्ञः । यज्ञो दुहे । दुहे सः । स इष्ट्वा । इष्ट्वा पापीयान् । पापीयान् भवति । भवति यः । य एनयोः । एनयोर् दोहम् । दोहं विद्वान् । विद्वान्. यजते । यजते सः । स यज्ञम् । यज्ञम् दुहे । दुहे सः । स इष्ट्वा । इष्ट्वा वसीयान् । वसीयान् भवति । भवति स्तुतस्य । स्तुतस्य स्तुतम् । स्तुतमसि । अस्यूर्जम् । ऊर्जम् मह्यम् । मह्य : स्तुतम् । स्तुतम् दुहाम् । दुहामा । आ मा । मा स्तुतस्य । स्तुतस्य स्तुतम् । स्तुतम् गम्यात् । गम्याच्छस्त्रस्य । शस्त्रस्य शस्त्रम् । शस्त्रमसि । अस्यूर्जम् । ऊर्जम् मह्यम् । मह्यं रास्त्रम् । शस्त्रम् दुहाम् () । दुहामा । आ मा । मा शस्त्रस्य । शस्त्रस्य शस्त्रम् । शस्त्रम् गम्यात् । गम्यादिति । इत्याह । आहैषः । एष वै । वै स्तुतशस्त्रयोः ।

स्तुतशस्त्रयोर् दोहः । स्तुतशस्त्रयोरिति स्तुत – शस्त्रयोः । दोहस्तम् । तं ँयः । य एवम् । एवं ँविद्वान् । विद्वान्. यजते । यजते दुहे । दुह एव । एव यज्ञम् । यज्ञमिष्ट्वा । इष्ट्वा वसीयान् । वसीयान् भवति । भवतीति भवति ॥ 28 (72/76) (शस्त्रं – वै – शस्त्रन्दुहां – द्वाविर्शतिश्च) (A7) T.S.3.2.8.1 - Kramam र्येनाय पत्वने । पत्वने स्वाहा । स्वाहा वट् । वट्थ् स्वयमभिगूर्ताय । स्वयमभिगूर्ताय नमः । स्वयमभिगूर्तायेति स्वयम् – अभिगूर्ताय । नमो विष्टम्भाय । विष्टम्भाय धर्मणे । विष्टम्भायेति वि – स्तम्भाय । धर्मणे स्वाहा । स्वाहा वट् । वट्थ् स्वयमभिगूर्ताय । स्वयमभिगूर्ताय नमः । स्वयमभिगूर्तायेति स्वयम् – अभिगूर्ताय । नमः परिधये । परिधये जनप्रथनाय । परिधय इति परि-धये । जनप्रथनाय स्वाहा । जनप्रथनायेति जन – प्रथनाय । स्वाहा वट् । वट्थ् स्वयमभिगूर्ताय । स्वयमभिगूर्ताय नमः । स्वयमभिगूर्तायेति स्वयम् – अभिगूर्ताय । नम ऊर्जे । ऊर्जे होत्राणाम् । होत्राणा⊌ स्वाहा । स्वाहा वट् । वट्थ् स्वयमभिगूर्ताय । स्वयमभिगूर्ताय नमः ।

स्वयमभिगूर्तायेति स्वयम् - अभिगूर्ताय । नमः पयसे । पयसे होत्राणाम् । होत्राणा ७ स्वाहा । स्वाहा वट् । वट्थ् स्वयमभिगूर्ताय । स्वयमभिगूर्ताय नमः । स्वयमभिगूर्तायेति स्वयम् – अभिगूर्ताय । नमः प्रजापतये । प्रजापतये मनवे । प्रजापतय इति प्रजा – पतये । मनवे स्वाहा । स्वाहा वट् । वट्थ् स्वयमभिगूर्ताय । स्वयमभिगूर्ताय नमः । स्वयमभिगूर्तायेति स्वयम् – अभिगूर्ताय । नम ऋतम् । ऋतमृतपाः । ऋतपाः सुवर्वाट् । ऋतपा इत्यृत – पाः । सुवर्वाट्थ् स्वाहा । सुवर्वाडिति सुवः – वाट् । स्वाहा वट् । वट्थ् स्वयमभिगूर्ताय । स्वयमभिगूर्ताय नमः । स्वयमभिगूर्तायेति स्वयम् – अभिगूर्ताय । नमं स्तृम्पन्ताम् । तृम्पता ए होत्राः । होत्रा मधोः । मधोर् घृतस्य । घृतस्य यज्ञपतिम् । यज्ञपतिमृषयः । यज्ञपतिमिति यज्ञ - पतिम् । ऋषय एनसा । एनसा ऽऽहः । 29 (50/64) T.S.3.2.8.2 - Kramam आहुरित्याहुः ॥ प्रजा निर्भेक्ताः । प्रजा इति प्र – जाः । निर्भक्ता अनुतप्यमानाः । निर्भक्ता इति निः – भक्ताः ।

तृतीय काण्डे – द्वितीय प्रश्नः (TS 3.2)

अनुतप्यमाना मधव्यौ । अनुतप्यमाना इत्यनु – तप्यमानाः । मधर्व्यौ स्तोकौ । स्तोकावप । अप तौ । तौ रराध । रराधेति रराध ॥ सम् नः । नस्ताभ्याम् । ताभ्यां एस्जतु । सृजतु विश्वकर्मा । विश्वकर्मा घोराः । विश्वकर्मेति विश्व – कर्मा । घोरा ऋषयः । ऋषयो नमः । नमो अस्तु । अस्त्वेभ्यः । एभ्य इत्येभ्यः ॥ चक्षुष एषाम् । एषाम् मनसः । मनसश्च । च सन्धौ । सन्धौ बृहस्पतये । सन्धाविति सम् - धौ । बृहस्पतये महि । महि षत् । सद् द्युमत् । द्युमन् नमः । द्युमदितिं द्यु – मत् । नम इति नमः ॥ नमो विश्वकर्मणे । विश्वकर्मणे सः । विश्वकर्मण इति विश्व-कर्मणे । स उ । उ पातु । पात्वस्मान् । अस्माननन्यान् । अनन्यान्थ् सोमपान् । सोमपान् मन्यमानः । सोमपानितिं सोम – पान् । मन्यमान इति मन्यमानः ॥ प्राणस्यं विद्वान् । प्राणस्येति प्र – अनस्यं । विद्वान्थ् संमरे । समरे न । समर इति सम् – अरे । न धीरः । धीर एनः । एनश्चकृवान् । चकृवान् मिहं । मिहं बद्धः । बद्ध एषाम् ।

एषामित्येषाम् ॥ तं विश्वकर्मन् । विश्वकर्मन् प्र । विश्वकर्मनिति विश्व - कर्मन् । 30 (50/61) T.S.3.2.8.3 - Kramam प्र मुञ्च । मुञ्चा स्वस्तये । स्वस्तये ये । ये भक्षयन्तः । भक्षयन्तो न । न वसूनि । वसून्यानृहुः । आनृहुरित्यानृहुः ॥ यानग्नयः । अग्नयो उन्वतप्यन्त । अन्वतप्यन्त धिष्णियाः । अन्वतप्यन्तेत्यन् – अतप्यन्त । धिष्णिया इयम् । इयम् तेषाम् । तेषामवया । अवया दुरिष्ट्यै । दुरिष्ट्यै स्विष्टिम् । दुरिष्ट्या इति दुः – इष्ट्यै । स्विष्टिम् नः । स्विष्टिमिति सु – इष्टिम् । नस्ताम् । ताम् कृणोतु । कृणोतु विश्वकर्मा । विश्वकर्मा नमः । विश्वकर्मति विश्व – कर्मा ॥ नमः पितृभ्यः । पितृभ्यो अभि । पितृभ्य इति पितृ – भ्यः । अभि ये । ये नः । नो अख्यन्न् । अख्यन्. यज्ञकृतः । यज्ञकृतों यज्ञकांमाः । यज्ञकृत इति यज्ञ – कृतः । यज्ञकामाः सुदेवाः । यज्ञकाम इति यज्ञ – कामाः । सुदेवा अकामाः । सुदेवा इति स् – देवाः । अकामा वः । वो दक्षिणाम् । दक्षिणाम् न । न नीनिम । नीनिम मा । मा नः । न स्तस्मात् । तस्मादेनसः ।

एनसः पापयिष्ट । पापयिष्टेति पापयिष्ट ॥ यावन्तो वै । वै सदस्याः । तेभ्यो यः । यो दक्षिणाम् । दक्षिणाम् न । न नयेत् । 31 (50/58) T.S.3.2.8.4 - Kramam नयेदा । ऐभ्यः । एभ्यो वृश्च्येत । वृश्च्येत यत् । यद् वैश्वकर्मणानि । वैश्वकर्मणानि जुहोति । वैश्वकर्मणानीति वैश्व – कर्मणानि । जुहोति सदस्यान् । सदस्यानेव । एव तत् । तत् प्रीणाति । प्रीणात्यस्मे । अस्मे देवासः । अस्मे इत्यस्मे । देवासो वपुषे । वपुषे चिकिथ्सत । चिकिथ्सत यम् । यमाशिरा । आशिरा दम्पती । दम्पती वामम् । दम्पती इति दम्पती । वाममञ्जूतः । अञ्जूत इत्यञ्जतः ॥ पुमान् पुत्रः । पुत्रो जायते । जायते विन्दते । विन्दते वसु । वस्वथ । अथ विश्वे । विश्वे अरपाः । अरपा एंधते । एधते गृहः । गृह इति गृहः ॥ आशीर्दाया दम्पती । आशीर्दायेत्याशीः – दाया । दम्पती वामम् । दम्पती इति दम्पती । वाममञ्जुताम् । अञ्जुतामरिष्टः । अरिष्टो रायः । रायः सचताम् । सचता एं समोकसा । समोकसेति सम् – ओकसा ॥ य आ ।

```
आ ऽसिचत् । असिचथ् सन्दुग्धम् । सन्दुग्धम् कुम्भ्या ।
सन्दुग्धमिति सम्-दुग्धम् । कुम्भ्या सह । सहेष्टेन । इष्टेन यामन् ।
यामन्नमतिम् । अमतिम् जहातु । जहातु सः । स इति सः ॥
सर्पिर्ग्रीवी पीवरी । सर्पिर्ग्रीवीति सर्पिः – ग्रीवी । 32 (50/57)
T.S.3.2.8.5 - Kramam
पीवर्यस्य । अस्य जाया । जाया पीवानः । पीवानः पुत्राः ।
पुत्रा अकृशासः । अकृशासो अस्य । अस्येत्यस्य ॥
सहजानिर् यः । सहजानिरिति सह – जानिः । यः सुमखस्यमानः ।
सुमखस्यमान इन्द्राय । सुमखस्यमान इति सु – मखस्यमानः ।
इन्द्रायाशिरम् । आशिरण् सह । सह कुम्भ्या । कुम्भ्या ऽदात् ।
अदादित्यदात् ॥ आशीर् में । आशीरित्या – शीः । म ऊर्जम् ।
ऊर्जमुत । उत सुप्रजास्त्वम् । सुप्रजास्त्वमिषम् ।
सुप्रजास्त्वमिति सुप्रजाः – त्वम् । इषम् दधातु । दधातु द्रविणम् ।
द्रविण ए सर्वर्चसम् । सर्वर्चसमिति स – वर्चसम् ॥
सञ्जयन् क्षेत्राणि । सञ्जयन्निति सम् – जयन् । क्षेत्राणि सहसा ।
सहसा ऽहम् । अहमिन्द्र । इन्द्र कृण्वानः । कृण्वानो अन्यान् ।
```

तृतीय काण्डे – द्वितीय प्रश्नः (TS 3.2)

अन्यां ं अधरान् । अधरान्थ् सपत्नान् । सपत्नानिति सपत्नान् ॥ भूतमसि । असि भूते । भूते मा । मा धाः । धा मुखम् । मुखमसि । असि मुखम् । मुखम् भूयासम् । भूयासम् द्यावापृथिवीभ्याम् । द्यावापृथिवीभ्याम् त्वा । द्यावापृथिवीभ्यामिति द्यावा – पृथिवीभ्याम् । त्वा परि । परि गृह्णामि । गृह्णामि विश्वे । विश्वे त्वा । त्वा देवाः । देवा वैश्वानराः () । वैश्वानराः प्र । 33 (50/56) T.S.3.2.8.5 - Kramam प्र च्यावयन्तु । च्यावयन्तु दिवि । दिवि देवान् । देवान् दृ्ह । दृण्हान्तरिक्षे । अन्तरिक्षे वयाण्सि । वयाण्सि पृथिव्याम् । पृथिव्याम् पार्थिवान् । पार्थिवान् धुवम् । धुवम् धुवेणं । धुवेणं हविषा । हविषा ऽवं । अव सोमम् । सोमम् नयामसि । नयामसीति नयामसि ॥ यथा नः । नः सर्वम् । सर्वमित् । इज् जगत् । जगदयक्ष्मम् । अयक्ष्मं सुमनाः । सुमना असत् । सुमना इति सु – मनाः । असदित्यसंत् ॥ यथां नः । न इन्द्रः । इन्द्र इत् । इद् विशः । विशः केवलीः । केवलीः सर्वीः । सर्वाः समनसः ।

समनसः करत् । समनस इति स – मनसः । करदिति करत् ॥

यथा नः । नः सर्वाः । सर्वा इत् । इद् दिशः । दिशो ऽस्माकम् । अस्माकम् केवलीः । केवलीरसन्न् । असन्नित्यसन्न् ॥ 34 (40/42) (एनसा – विश्वकर्मन् – यो दक्षिणां न – सर्पिग्रीवी – वैश्वनरा – श्चत्वारिज्ञच्च) (A8) T.S.3.2.9.1 - Kramam यद् वै । वै होता । होता ऽद्ध्वर्युम् । अद्ध्वर्युमभ्याह्वयते । अभ्याह्वयते वज्रम् । अभ्याह्वयत इत्यभि – आह्वयते । वज्रमेनम् । एनमभि । अभि प्र । प्र वर्तयति । वर्तयत्युक्थंशाः । उक्थंशा इति । उक्थशा इत्युक्थ – शाः । इत्याह । आह प्रातस्सवनम् । प्रातस्सवनम् प्रतिगीर्य । प्रातस्सवनमिति प्रातः – सवनम । प्रतिगीर्य त्रीणि । प्रतिगीर्येति प्रति – गीर्य । त्रीण्येतानि । । । । । एतान्यक्षराणि । अक्षराणि त्रिपदा । त्रिपदा गायत्री । त्रिपदेति त्रि – पदा । गायत्री गायत्रम् । गायत्रम् प्रांतस्सवनम् । प्रांतस्सवनम् गायत्रिया । प्रातस्सवनमिति प्रातः – सवनम् । गायत्रियैव । एव प्रांतस्सवने । प्रांतस्सवने वज्रम् । प्रांतस्सवन इति प्रातः – सवने । वज्रमन्तः । अन्तर् धते । धत्त उक्थम् ।

उक्थं वाचि । वाचीति । इत्याह । आह माद्ध्यन्दिनम् । माद्ध्यन्दिन ए सवनम् । सवनम् प्रतिगीर्य । प्रतिगीर्य चत्वारि । प्रतिगीर्येति प्रति – गीर्य । चत्वार्येतानि । एतान्यक्षराणि । अक्षराणि चतुष्पदा । चतुष्पदा त्रिष्ट्रप् । चतुष्पदेति चतुः – पदा । त्रिष्टुप् त्रैष्ट्रभम् । त्रैष्ट्रभम् माद्ध्यन्दिनम् । माद्ध्यन्दिन ए सवनम् । सवनम् त्रिष्टुभा । त्रिष्टुभैव । एव माद्ध्यन्दिने । माद्ध्यन्दिने सवने । सवने वज्रम् । वज्रमन्तः । अन्तर् धत्ते । धत्त उक्थम् । 35 (50/59) T.S.3.2.9.2 - Kramam उक्थं वाचि । वाचीन्द्राय । इन्द्रायेति । इत्याह । आह तृतीयसवनम् । तृतीयसवनम् प्रतिगीर्यं । तृतीयसवनमितिं तृतीय – सवनम् । प्रतिगीर्य सप्त । प्रतिगीर्येति प्रति-गीर्य । सप्तैतानि । एतान्यक्षराणि । अक्षराणि सप्तपदा । सप्तपदा शक्वरी । सप्तपदेति सप्त – पदा । शक्वरी शाक्वरः । शाक्वरो वज्रः । वज्रो वज्रेण । वज्रेणैव । एव नृतीयसवने । तृतीयसवने वज्रम् । तृतीयसवन इति तृतीय – सवने । वज्रमन्तः । अन्तर् धत्ते । धत्ते ब्रह्मवादिनः । ब्रह्मवादिनो वदन्ति । बह्मवादिन इति ब्रह्म – वादिनः । वदन्ति सः । स तु । त्वै ।

वा अद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युः स्यात् । स्याद् यः । यो यथासवनम् । यथासवनम् प्रतिगरे । यथासवनमिति यथा – सवनम् । प्रतिगरे छन्दा एसि । प्रतिगर इति प्रति – गरे । छन्दा एसि सम्पादयेत् । सम्पादयेत् तेजः । सम्पादयेदिति सम्-पादयेत् । तेजः प्रातस्सवने । प्रातस्सवन आत्मन् । प्रातस्सवन इति प्रातः – सवने । आत्मन् दधीत । दधीतेन्द्रियम् । इन्द्रियम् माद्ध्यन्दिने । माद्ध्यन्दिने सवने । सवने पशून् । पशू ७ स्तृतीयसवने । तृतीयसवन इति । तृतीयसवन इति तृतीय – सवने । इत्युक्थशाः । उक्थशा इति । उक्थशा इत्युक्थ – जाः । इत्याह । आह प्रातस्सवनम् । प्रातस्सवनम् प्रतिगीर्य । प्रातसवनमिति प्रातः – सवनम् । प्रतिगीर्य त्रीणि । प्रतिगीर्येति प्रति – गीर्य । त्रीण्येतानि । एतान्यक्षराणि । अक्षराणि त्रिपदा । 36 (50/63) T.S.3.2.9.3 - Kramam त्रिपदा गायत्री । त्रिपदेति त्रि – पदा । गायत्री गायत्रम् । गायत्रम् प्रातस्सवनम् । प्रातस्सवनम् प्रातस्सवने । प्रातस्सवनमिति प्रातः – सवनम् । प्रातस्सवन एव । प्रातस्सवन इति प्रातः–सवने ।

तृतीय काण्डे - द्वितीय प्रश्नः (TS 3.2)

एव प्रतिगरे । प्रतिगरे छन्दा एसि । प्रतिगर इति प्रति – गरे । छन्दा ्ंसि सम् । सम् पादयति । पादयत्यथों । अथो तेजः । अथो इत्यथीं । तेजो वै । वै गायत्री । गायत्री तेजः । तेजः प्रातस्सवनम् । प्रातस्सवनम् तेजः । प्रातस्सवनमिति प्रातः – सवनम् । तेजं एव । एव प्रांतस्सवने । प्रांतस्सवन आत्मन्न् । प्रांतस्सवन इति प्रातः – सवने । आत्मन् धत्ते । धत्त उक्थम् । उक्थं वाचि । वाचीति । इत्याह । आह माद्ध्यन्दिनम् । माद्ध्यन्दिन 🗸 सवनम् । सवनम् प्रतिगीर्य । प्रतिगीर्य चत्वारे । प्रतिगीर्येते प्रति – गीर्य । चत्वार्येतानि । एतान्यक्षराणि । अक्षराणि चतुष्पदा । चतुष्पदा त्रिष्टुप् । चतुष्पदेति चतुः – पदा । त्रिष्टुप् त्रैष्टुभम् । त्रैष्टुभम् माद्ध्यन्दिनम् । माद्ध्यन्दिन ए सर्वनम् । सर्वनम् माद्ध्यन्दिने । माद्ध्यन्दिन एव । एव सवने । सवने प्रतिगरे । प्रतिगरे छन्दा एसि । प्रतिगर इति प्रति – गरे । छन्दा एंसि सम् । सम् पादयति । पादयत्यथीं । अथो इन्द्रियम् । अथो इत्यथों । इन्द्रियं ँवै । वै त्रिष्टुक् ।

त्रिष्टुगिन्द्रियम् । इन्द्रियम् माद्ध्यन्दिनम् । माद्ध्यन्दिन⊍् सवनम् । सवनमिन्द्रियम् । 37 (50/61) T.S.3.2.9.4 - Kramam इन्द्रियमेव । एव माद्ध्यन्दिने । माद्ध्यन्दिने सवने । सवन आत्मन्न् । आत्मन् धत्ते । धत्त उक्थम् । उक्थं ँवाचि । वाचीन्द्राय । इन्द्रायेति । इत्याह । आह तृतीयसवनम् । तृतीयसवनम् प्रतिगीर्य । तृतीयसवनमितिं तृतीय - सवनम् । प्रतिगीर्यं सप्त । प्रतिगीर्येति प्रति – गीर्य । सप्तैतानि । एतान्यक्षराणि । अक्षराणि सप्तपदा । सप्तपदा शक्वरी । सप्तपदेति सप्त – पदा । शक्वरी शाक्वराः । शाक्वराः पशवः । पशवो जागतम् । जागतम् तृतीयसवनम् । तृतीयसवनम् तृतीयसवने । तृतीयसवनमिति तृतीय – सवनम् । तृतीयसवन एव । तृतीयसवन इति तृतीय – सवने । एव प्रतिगरे । प्रतिगरे छन्दा ंसि । प्रतिगर इति प्रति – गरे । छन्दा ंसि सम् । सम् पादयति । पादयत्यथी । अथो परावः । अथो इत्यथी । पशवो वै । वै जगती । जगती पशवः ।

पशव स्तृतीयसवनम् । तृतीयसवनम् पशून् ।

तृतीय काण्डे - द्वितीय प्रश्नः (TS 3.2)

तृतीयसवनमिति तृतीय - सवनम् । पशूनेव । एव तृतीयसवने । तृतीयसवन आत्मन्न् । तृतीयसवन इति तृतीय – सवने । आत्मन् धत्ते । धत्ते यत् । यद् वै । वै होता । होता ऽद्ध्वर्युम् । अद्ध्वर्युमभ्याह्वयते । अभ्याह्वयत आव्यम् । अभ्याह्वयत इत्यभि – आह्वयते । आव्यमस्मिन्न् । अस्मिन् दधाति । दधाति तत् । तद् यत् । यन् न । नापहनीत । 38 (50/60) T.S.3.2.9.5 - Kramam अपहनीत पुरा । अपहनीतेत्यप – हनीत । पुरा उस्य । अस्य सम्वथ्सरात् । सम्वथ्सराद् गृहे । सम्वथ्सरादिति सं-वथ्सरात् । गृह आ। आ वेवीरन्न्। वेवीरञ्छो एसा । शो एसा मोदः। मोद इव । इवेति । इति प्रत्याह्नयते । प्रत्याह्नयते तेन । प्रत्याह्नयत इति प्रति – आह्नयते । तेनैव । एव तत् । तदप । अप हते । हते यथा । यथा वै । वा आयताम् । आयताम् प्रतीक्षते । आयंतामित्या – यताम् । प्रतीक्षंत एवम् । प्रतीक्षंत इति प्रति-ईक्षते । एवमद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युः प्रतिगरम् । प्रतिगरम् प्रति । प्रतिगरमिति प्रति – गरम् । प्रतीक्षते । ईक्षते यत् ।

यदभिप्रतिगृणीयात् । अभिप्रतिगृणीयाद् यथा । अभिप्रतिगृणीयादित्यभि – प्रतिगृणीयात् । यथा ऽऽयतया । आयतया समृच्छते । आयंतयेत्या – यतया । समृच्छते तादृक् । समृच्छत इति सम् – ऋच्छते । तादृगेव । एव तत् । तद् यत् । यदर्द्धर्चात् । अर्द्धर्चा ल्लुप्येत । अर्द्धर्चादित्यर्द्ध – ऋचात् । लुप्येत यथा । यथा धावद्भ्यः । धावद्भ्यो हीयते । धावद्भ्य इति धावत् – भ्यः । हीयते तादृक् । तादृगेव । एव तत् । तत् प्रबाहुक् । प्रबाहुग् वै । प्रबाहु गिति प्र – बाहुं क्। वा ऋत्विजाम्। ऋत्विजामुद्गीथाः। उद्गीथा उद्गीथः । उद्गीथा इत्युत् – गीथाः । उद्गीथ एव । उद्गीथ इत्युत् – गीथः । एवोद्गातृणाम् । उद्गातृणामृचः । उद्गातृणामित्युत् – गातृणाम् । 39 (50/65) T.S.3.2.9.6 - Kramam ऋचः प्रणवः । प्रणव उक्थश्रां सिनाम् । प्रणव इति प्र – नवः । उक्थरा एसिनाम् प्रतिगरः । उक्थरा एसिनामित्युक्थ – रा एसिनाम् । प्रतिगरों ऽद्ध्वर्यूणाम् । प्रतिगर इति प्रति – गरः । अद्ध्वर्यूणां ँयः । य एवम् । एवं वैद्वान् । विद्वान् प्रतिगृणाति । प्रतिगृणात्यन्नादः ।

प्रतिगृणातीति प्रति – गृणाति । अन्नाद एव । अन्नाद इत्यन्न-अदः । एव भवति । भवत्या । आ ऽस्य । अस्य प्रजायाम् । प्रजायां वाजी । प्रजायामिति प्र – जायाम् । वाजी जायते । जायत इयम् । इयं ँवै । वै होता । होता ऽसौ । असावद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युर् यत् । यदासीनः । आसीनः राज्सति । राज्सत्यस्याः । अस्या एव । एव तत् । तब्द्योता । होता न । नैति । एत्यास्ते । आस्त इव । इव हि । हीयम् । इयमथी । अथो इमाम् । अथो इत्यथी । इमामेव । एव तेन । तेन यजमानः । यजमानो दुहे । दुहे यत् । यत् तिष्ठन् । तिष्ठन् प्रतिगृणाति । प्रतिगृणात्यमुष्याः । प्रतिगृणातीति प्रति – गृणाति । अमुष्या एव । एव तत् । तदद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युर् न । नैति । एति तिष्ठति । 40 (50/58) T.S.3.2.9.7 - Kramam तिष्ठतीव । इव हि । ह्यसौ । असावर्थो । अर्थो अमूम् । अथो इत्यर्थो । अमूमेव। एव तेन। तेन यजमानः। यजमानो दुहे। दुहे यत्।

यदासीनः । आसीनः श्रण्सिति । श्रण्सिति तस्मात् ।

तस्मादितः प्रदानम् । इतः प्रदानम् देवाः ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 3.2)

इतःप्रदानमितीतः – प्रदानम् । देवा उपं । उपं जीवन्ति । जीवन्ति यत् । यत् तिष्ठन् । तिष्ठन् प्रतिगृणाति । प्रतिगृणाति तस्मात् । प्रतिगृणातीति प्रति – गृणाति । तस्मादमुतःप्रदानम् । । । । । अमुतःप्रदानम् मनुष्याः । अमुतःप्रदानमित्यमुतः – प्रदानम् । मनुष्या उप । उप जिवन्ति । जीवन्ति यत् । यत् प्राङ् । प्राङासीनः । आसीनः राण्सति । राण्सति प्रत्यङ् । प्रत्यङ् तिष्ठन् । तिष्ठन् प्रतिगृणाति । प्रतिगृणाति तस्मात् । प्रतिगृणातीति प्रति – गृणाति । तस्मात् प्राचीनम् । प्राचीन ए रेतः । रेतो धीयते । धीयते प्रतीचीः । प्रतीचीः प्रजाः । प्रजा जायन्ते । प्रजा इति प्र-जाः । जायन्ते यत् । यद् वै । वै होता । होता ऽद्ध्वर्युम् । अद्ध्वर्युमभ्याह्वयते । । ॥ । । । । । । । अभ्याह्वयते इत्यभि – आह्वयते । वज्रमेनम् । एनमभि । अभि प्र । प्र वर्तयति () । वर्तयति पराङ् । पराङा । आ वर्तते । वर्तते वज्रम् । वज्रमेव । एव तत् । तन् नि ।

```
नि करोति । करोतीतं करोति ॥ 41 (58/65)
(सवने वज्रमन्तर्धत्ते – त्रीण्येतान्यक्षराणी – न्द्रियं माद्ध्यन्दिन ए
सवनं – नो – द्रातृणा – मध्वर्युर्नैति – वर्तयत्य – ष्टौ च) (A9)
<u>T.S.3.2.10.1 - Kramam</u>
उपयामगृहीतो ऽसि । उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहीतः ।
असि वाक्षसत् । वाक्षसदिस । वाक्षसिदिति वाक्ष – सत् । असि
वाक्पाभ्याम् । वाक्पाभ्याम् त्वा । वाक्पाभ्यामिति वाक् – पाभ्याम् ।
त्वा क्रतुपाभ्याम् । क्रतुपाभ्यामस्य । क्रतुपाभ्यामिति क्रतु–पाभ्याम् ।
अस्य यूजस्य । यूजस्य धुवस्य । धुवस्याद्ध्यक्षाभ्याम् ।
अद्ध्यक्षाभ्याम् गृह्णामि । अद्ध्यक्षाभ्यामित्यधि – अक्षाभ्याम् ।
गृह्णाम्युपयामगृहीतः । उपयामगृहीतो ऽसि । उपयामगृहीत
इत्युपयाम – गृहीतः । अस्यृतसत् । ऋतसदिस ।
ऋतसदित्यृत – सत् । असि चक्षुष्पाभ्याम् । चक्षुष्पाभ्याम् त्वा ।
चक्षुष्पाभ्यामिति चक्षुः – पाभ्याम् । त्वा क्रतुपाभ्याम् ।
क्रतुपाभ्यामस्य । क्रतुपाभ्यामिति क्रतु – पाभ्याम् । अस्य यज्ञस्य ।
यज्ञस्य ध्रवस्य । ध्रवस्याद्ध्यक्षाभ्याम् । अद्ध्यक्षाभ्याम् गृह्णामि ।
```

अद्ध्यक्षाभ्यामित्यधि – अक्षाभ्याम् । गृह्णाम्युपयामगृहीतः । उपयामगृहीतो ऽसि । उपयामगृहीत इत्युपयाम – गृहीतः । असि श्रुतसत् । श्रुतसदेसि । श्रुतसदिति श्रुत – सत् । असि श्रोत्रपाभ्याम् । श्रोत्रपाभ्याम् त्वा । श्रोत्रपाभ्यामिति श्रोत्र-पाभ्याम् । त्वा क्रतुपाभ्याम् । क्रतुपाभ्यामस्य । क्रतुपाभ्यामिति क्रतु-पाभ्याम् ॥ अस्य यज्ञस्य । यज्ञस्य धुवस्य । धुवस्याध्यक्षाभ्याम् । अद्ध्यक्षाभ्याम् गृह्णामि । अद्ध्यक्षाभ्यामित्यधि – अक्षाभ्याम् । गृह्णामि देवेभ्यः । देवेभ्यस्त्वा । त्वा विश्वदेवेभ्यः । विश्वदेवेभ्यस्त्वा । विश्वदेवेभ्य इति विश्व – देवेभ्यः । त्वा विश्वेभयः । विश्वेभयस्त्वा । त्वा देवेभ्यः । देवेभ्यो विष्णो । विष्णवुरुक्रम । उरुक्रमैषः । उरुक्रमेत्युरु – क्रम । एष तें । ते सोमः । सोमस्तम् । तु रक्षस्व । रक्षस्व तम् । 42 (50/67) T.S.3.2.10.2 - Kramam तम् ते । ते दुश्रक्षाः । दुश्रक्षा मा । दुश्रक्षा इति दुः – चक्षाः । मा ऽव । अवं ख्यत् । ख्यन् मयि । मयि वसुः । वसुः पुरोवसुः । पुरोवसुर् वाक्पाः । पुरोवसुरिति पुरः – वसुः । वाक्पा वाचम् ।

तृतीय काण्डे - द्वितीय प्रश्नः (TS 3.2)

```
वाक्पा इति वाक् – पाः । वाचम् मे । मे पाहि । पाहि मयि ।
मिय वसुः । वसुर् विदह्नसुः । विदह्नसु श्रक्षुष्पाः ।
विदद्वसुरिति विदत् – वसुः । चक्षुष्पा श्रक्षुः । चक्षुष्पा इति
चक्षुः - पाः । चक्षुर् मे । मे पाहि । पाहि मयि । मयि वसुः ।
वसुः सम्यद्वसुः । सम्यद्वसुः श्रोत्रपाः । सम्यद्वसुरिति
सम्यत् – वसुः । श्रोत्रपाः श्रोत्रम् । श्रोत्रपा इति श्रोत्र – पाः ।
श्रोत्रं मे । मे पाहि । पाहि भूः । भूरसि । असि श्रेष्ठः ।
श्रेष्ठों रञ्मीनाम् । रञ्मीनाम् प्राणपाः । प्राणपाः प्राणम् । प्राणपा इति
प्राण – पाः । प्राणम् मे । प्राणमिति प्र – अनम् । मे पाहि ।
पाहि धूः । धूरसि । असि श्रेष्ठः । श्रेष्ठों ररुमीनाम् ।
रिमनामपानपाः । अपानपा अपानम् । अपानपा इत्यपान – पाः ।
अपानम् में । अपानमित्यप – अनम् । मे पाहि । पाहि यः ।
यो नः । न इन्द्रवायू । इन्द्रवायू मित्रावरुणौ ।
इन्द्रवायू इतींन्द्र – वायू । मित्रावरुणावश्विनौ । मित्रावरुणाविति
मित्रा – वरुणौ । अश्विनावभिदासंति । अभिदासंति भ्रातृव्यः ( ) ।
```

अभिदासतीत्यभि – दासति । भ्रातृव्य उत्पिपीते । उत्पिपीते शुभः । उत्पिपीत इत्युत् – पिपीते । शुभस्पती । पती इदम् । पती इति पती । इदमहम् । अहम् तम् । तमधरम् । अधरम् पादयामि । पादयामि यथा । यथेन्द्र । इन्द्राहम् । अहमुत्तमः । उत्तमश्चेतयानि । उत्तम इत्युंत् – तमः । चेतयानीति चेतयानि ॥ 43 (63/80) (रक्षस्व - भ्रातृव्य - स्त्रयोदश च) (A10) T.S.3.2.11.1 - Kramam प्र सः । सो अग्ने । अग्ने तव । तवोतिभिः । ऊतिभिः सुवीराभिः । ऊतिभिरित्यूति – भिः । सुवीराभिस्तरति । सुवीराभिरिति सु – वीराभिः । तरित वाजकर्मभिः । वाजकर्मभिरिति वाजंकर्म – भिः ॥ यस्य त्वम् । त्वर् सख्यम् । सख्यमाविथ । आविथेत्याविथ ॥ प्र होत्रे । होत्रे पूर्व्यम् । पूर्व्यं वचः । वचो उग्नये । अग्नये भरत । भरता बृहत् । बृहदिति बृहत् ॥ विपाम् ज्योती ्षि । विपामिति वि – पाम् । ज्योती पृषि बिभ्रते । बिभ्रते न । न वेधसे । वेधस इति वेधसे ॥ अग्ने त्री । त्री ते । ते वाजिना । वाजिना त्री । त्री षधस्था । सधस्था तिस्रः । सधस्थेति सध – स्था । तिस्रस्ते ।

तृतीय काण्डे – द्वितीय प्रश्नः (TS 3.2)

ते जिह्वाः । जिह्वा ऋतजात । ऋतजात पूर्वीः । ऋतजातेत्यृत-जात । पूर्वीरिति पूर्वीः ॥ तिस्र उ । उ ते । ते तनुवः । तनुवो देववाताः । देववातास्ताभिः । देववाता इति देव – वाताः । ताभिर् नः । नः पाहि । पाहि गिरः । गिरो अप्रयुच्छन्न । अप्रयुच्छनित्यप्र – युच्छन्न् ॥ सं वाम् । वां कर्मणा । कर्मणा सम् । समिषा। इषा हिनोमि। 44 (50/56) T.S.3.2.11.2 - Kramam हिनोमीन्द्राविष्णू । इन्द्राविष्णू अपसः । इन्द्राविष्णू इतीन्द्रा–विष्णू । अपसस्पारे । पारे अस्य । अस्येत्यस्य ॥ जुषेथां "यज्ञम् । यज्ञम् द्रविणम् । द्रविणम् च । च धत्तम् । धत्तमरिष्टैः । अरिष्टैर् नः । नः पथिभिः । पथिभिः पारयन्ता । पथिभिरिति पथि – भिः । पारयन्तेति पारयन्ता ॥ उभा जिग्यथुः । जिग्यथुर् न । न परा । परा जयेथे। जयेथे न। जयेथे इति जयेथे। न परा। परा जिग्ये। जिग्ये कतरः । कतरश्चन । चनैनोः । एनोरित्येनोः ॥ इन्द्रश्च । च विष्णो । विष्णो यत् । विष्णो इति विष्णो । यदपस्पृधेथाम् । अपस्पृधेथाम् त्रेधा । त्रेधा सहस्रम् । सहस्रं वै । वि तत् ।

तदैरयेथाम । ऐरयेथामित्यैरयेथाम् ॥ त्रीण्यायू एषि । आयू एषि तव । तवं जातवेदः । जातवेदस्तिस्रः । जातवेद इति जात – वेदः । तिस्र आजानीः । आजानीरुषसः । आजानीरित्या – जानीः । उषसस्ते । ते अग्ने । अग्न इत्यग्ने ॥ ताभिर् देवानाम् । देवानामवः । अवो यक्षि । यक्षि विद्वान् । विद्वान्थं । <mark>अथा</mark> भव । 45 (50/56) T.S.3.2.11.3 - Kramam भव यजमानाय । यजमानाय राम् । रां योः । योरिति योः ॥ अग्निस्त्रीणि । त्रीणि त्रिधातूनि । त्रिधातून्या । त्रिधातूनीति त्रि – धातूनि । आ क्षेति । क्षेति विदर्था । विदर्था कविः । कविरिति कविः ॥ स त्रीन् । त्रीर्ंकादशान् । एकादशार् इह । इहेतीह ॥ यक्षच् च। च पिप्रयत्। पिप्रयच् च। च नः। नो विप्रः। विप्रो दूतः । दूतः परिष्कृतः । परिष्कृत इति परिष्कृतः ॥ नभन्तामन्यके । अन्यके समे । सम इति समे ॥ इन्द्राविष्णू दृष्हिताः । इन्द्राविष्णू इतीन्द्रा – विष्णू । दृष्हिताः शम्बरस्य । शम्बरस्य नव । नव पुरः । पुरों नवतिम् । नवतिम् चं । च इअथिष्टम् । इअथिष्टमितिं इअथिष्टम् ॥ शतं वर्चिनः । वर्चिनः सहस्रम् । सहस्रम् च । च साकम् ।

तृतीय काण्डे - द्वितीय प्रश्नः (TS 3.2)

साक ् हथः । हथो अप्रति । अप्रत्यसुरस्य । असुरस्य वीरान् ।

वीरानिति वीरान् ॥ उत माता । माता महिषम् । महिषमन् ।

अन्ववेनत् । अवेनदमी । अमी त्वा () । अमी इत्यमी । त्वा जहति ।

जहति पुत्र । पुत्र देवाः । देवा इति देवाः ॥ अथाब्रवीत् । अब्रवीद्
वृत्रम् । वृत्रमिन्द्रः । इन्द्रो हनिष्यन्त् । हनिष्यन्थ् सखे । सखे विष्णो ।

विष्णो वितरम् । विष्णो इति विष्णो । वितरं वि । वितरमिति

व – तरम् । वि क्रमस्व । क्रमस्वेति क्रमस्व ॥ 46 (63/68)

(इषा – ऽथा – त्वा – त्रयोदश च) (A11)

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 3.2)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams:(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्फ्यः स्वस्ति –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्फ्यः स्वस्ति –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्फ्यः स्वस्ति –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्फ्यः स्वस्ति –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्फ्यः स्वस्ति –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्रित –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्रित –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्रित –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्रित –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्रित –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्र – यदै –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्र – यदै –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्र – यदै –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्र – यदै –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्र – यदै –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्र – यदै –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्र – यदै –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्र – यदै –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्र – यदै –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्र – यदै – यदै –

(यो वै पवमानानां – त्रीणि – परिभूरः – स्कित्र – यदै – स्कित्र – यदै – यदे – यदे

First and Last Padam of Second Prasnam of Kandam 3:-। । (यो वै पवमानानां – विक्रमस्व)

॥ हरिः ओं ॥ ॥ इति तृतीय काण्डे द्वितीयप्रञ्नः – क्रम पाठः समाप्तः ॥ ------

तृतीय काण्डे – द्वितीय प्रश्नः (TS 3.2)

<u>Details of Panchati</u>, <u>Padam and Krama Vaakyam for Kandam 3, Prasanam 2 (TS 3.2)</u>

	Panchati	Padams	Krama Vaakyam
Anuvakam 1	3	142	163
Anuvakam 2	3	153	187
Anuvakam 3	4	195	231
Anuvakam 4	5	233	268
Anuvakam 5	7	344	423
Anuvakam 6	3	172	204
Anuvakam 7	3	172	186
Anuvakam 8	6	290	338
Anuvakam 9	7	358	431
Anuvakam 10	2	113	147
Anuvakam 11	3	163	180
Total →	46	2335	2758